

HARTVIG WAGNER

Nåden

vil høste hvad den sår

Prædikener til 1. tekstrække

HARTVIG WAGNER

Nåden

vil høste hvad den sår

Prædikener til 1. tekstrække

LOHSE

INDHOLD

Forord	7
1. søndag i advent: Vi har en konge	8
2. søndag i advent: Jesu komme	13
3. søndag i advent: Tro og tvivl	17
4. søndag i advent: Hvem er du?	22
Juleaften: Ned ad rangstigen	25
Juledag: Hørt og set	29
Anden juledag · Sankt Stefans dag: Modsigelsen	33
Julesøndag: En underlig velsignelse	36
Nytårsdag: Jesu navn	41
Helligtrekongers søndag: Folkeslagenes lys	45
1. søndag efter helligtrekonger: I Herrens hus	50
2. søndag efter helligtrekonger: Et tegn	55
3. søndag efter helligtrekonger: Tro	59
4. søndag efter helligtrekonger: Kaosmagterne	64
5. søndag efter helligtrekonger: Kristnes vilkår i verden	69
Sidste søndag efter helligtrekonger: Jesu herlighed	73
Søndag septuagesima: Nåde	77
Søndag seksagesima: En glædelig alvor	82
Fastelavns søndag: Al retfærdighed	87
1. søndag i fasten: Der står også skrevet	91
2. søndag i fasten: En stor tro	95
3. søndag i fasten: Frafaldets mulighed	100
Midfaste søndag: Livets brød	105
Mariæ bebudelses dag: Marias og Guds søn	110
Palmesøndag: Ærens konge	114
Skærtorsdag: Den hellige nadver	118
Langfredag: Korsets gåde	123
Påskedag: Den kristne påskefest	128
Anden påskedag: Skjult til stede	133
1. søndag efter påske: Vi har set Herren	138
2. søndag efter påske: Den gode hyrde	143
3. søndag efter påske: Vor Herres vej	147
Bededag: Øksen	151

4. søndag efter påske: Guds sagfører 156
 5. søndag efter påske: Bøn i Jesu navn 160
 Kristi himmelfarts dag: Gå ud i alverden 164
 6. søndag efter påske: Verden 168
 Pinsedag: Kristus i os 172
 Anden pinsedag: Livslyset over nådestolen 176
 Trinitatis søndag: Jordisk og himmelsk 180
 1. søndag efter trinitatis: Moses og profeterne 185
 2. søndag efter trinitatis: Nok i sit eget 189
 3. søndag efter trinitatis: Tre ord 192
 4. søndag efter trinitatis: Livet som kristen 196
 5. søndag efter trinitatis: Begyndelsen 200
 6. søndag efter trinitatis: Fuldkommen retfærdighed 203
 7. søndag efter trinitatis: Tro og moral 208
 8. søndag efter trinitatis: Falske profeter 212
 9. søndag efter trinitatis: Om Gud 216
 10. søndag efter trinitatis: Jesus græd 221
 11. søndag efter trinitatis: Op til Guds hus 225
 12. søndag efter trinitatis: Guds tale og vor 229
 13. søndag efter trinitatis: Jesus – den barmhjertige 233
 14. søndag efter trinitatis: Ti spedalske 238
 15. søndag efter trinitatis: Bekymring 242
 16. søndag efter trinitatis: Efterårets påskedag 247
 17. søndag efter trinitatis: Ydmygelsen 251
 18. søndag efter trinitatis: Davids søn 255
 19. søndag efter trinitatis: To slags retfærdighed 259
 20. søndag efter trinitatis: Bryllupsklæder 264
 21. søndag efter trinitatis: Troen 269
 Alle helgens dag: Salge *er de* ... 273
 22. søndag efter trinitatis: Tilgivelse 278
 23. søndag efter trinitatis: Hvad Guds er 283
 24. søndag efter trinitatis: Det koster 287
 25. søndag efter trinitatis: Ødelæggelsens vederstyggelighed 291
 Sidste søndag i kirkeåret: Regnskabsdagen 295
 Skriftstedsregister 301
 Om forfatteren 303

FORORD

»NÅDEN ER OG BLIVER STOR,« skriver Brorson (DDS 589,2). Han har jo ret. Derfor giver det god mening, at forlagets grafiker har valgt at fremhæve ordet NÅDEN på forsiden af både denne prædikensamling og min forrige udgivelse med prædikenerne til 2. tekstrække.

Der kan ikke prædikeres for tit og for stort om Guds nåde i Jesus Kristus, som er åbenbaret til frelse for alle mennesker (Tit 2,11).

Men der kan både tænkes og tales forkert om nåden. Det sker, når man glemmer eller måske bevidst fortier, at Paulus i næste vers understreger, at Guds nåde opdrager os til at sige nej til ugudelighed og verdslige lyster og leve besindigt og retskaffent og gudfrygtigt i denne verden. Det må ikke glemmes.

Derfor er prædikenerne i denne samling også udvalgt med denne tilføjelse om nåden i tankerne og igen med Grundtvigs verselinje fra Salmebogens nr. 695,5 som tema:

Nåden vil høste, hvad den sår,
vil ikke nøjes med mindre.

Prædikenerne og salmevalget er tilpasset Bibelselskabets autoriserede oversættelse fra 1992 og Den Danske Salmebog (DDS). Der er også henvist til Sange og Salmer 2013 (SOS) og til Brorsons Troens Rare Klenodie (TRK).

Alle prædikener har jeg holdt i min tjeneste som præst. Som anden salme ved højmesserne er der gennemgående valgt vers, hvor Halleluja forekommer. Efter prædikenen er der anført vers, sunget af koret som motet (M), og under altergangen har menigheden sunget salmen (A).

Igen takker jeg min gode ven, fhv. bankfuldmægtig Immanuel Fuglsang, Herning, for værdifuldt samarbejde også omkring denne udgivelse.

For støtte til udgivelse af begge bind af prædikensamlingen takker jeg Konvent for Kirke og Theologi.

VI HAR EN KONGE

Da de nærmede sig Jerusalem og kom til Betfage ved Oliebjerget, sendte Jesus to disciple af sted og sagde til dem: »Gå ind i landsbyen heroverfor, og I vil straks finde et æsel, som står bundet med sit føl. Løs dem, og kom med dem. Og hvis nogen spørger jer om noget, skal I svare: Herren har brug for dem, men vil straks sende dem tilbage.« Det skete, for at det skulle opfyldes, som er talt ved profeten, der siger:

Sig til Zions datter:

Se, din konge kommer til dig,
sagtmodig, ridende på et æsel
og på et trækdysr føl.

Disciplene gik hen og gjorde, som Jesus havde pålagt dem. De kom med æslet og føllet og lagde deres kapper på dem, og han satte sig derpå. Den store folkeskare bredte deres kapper ud på vejen, andre skar grene af træerne og strøede dem på vejen. Og skarerne, som gik foran ham, og de, der fulgte efter, råbte:

Hosianna, Davids søn!

Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn!

Hosianna i det højeste!

Matt 21,1-9

Salmisten skriver: Sl 24 / Sl 100

Epistel: Rom 13,11-14

UNDER KRIGEN MELLEML FRANKRIG OG SPANIEN i 1500-tallet blev en fransk fæstning belejret af fjenden. Forsvarerne led svært under sult og sygdom. En dag skød belejrerne en pil ind i fæstningen med opfordring til overgivelse.

1. SØNDAG I ADVENT

Da kommandanten, den tapre admiral Coligny, fik pilen at se, greb han et stykke pergament og skrev på latin ordene: *Regem habemus!* »Vi har en konge!« Så fæstede han pergamentet til et spyd og slyngede det ud i fjendens lejr. Det sagde tilstrækkeligt: Vi giver ikke op. Vi vil være tro mod vores konge.

Regem habemus! »Vi har en konge!« Det er den overbevisning, som nu har samlet os her, hvor vi har lyttet til adventsbudskabet.

Vi er altså ikke en tilfældig samling mennesker, en flok enere, som hver især er overladt til at kæmpe sin egen kamp for tilværelsen. Nej, vi er et folk, som er kaldt sammen for at blive styrket i den overbevisning, at vi har en konge, hvis sag det gælder. *Regem habemus!* »Vi har en konge!« En konge, som *er* kommet.

Det er ham, der den dag for 2000 år siden foretog den underlige indmarch i den gamle kongestad Jerusalem. Der var spænding og forventning i luften. I byen og hele landet havde den hedenske fjende, romerne, haget sig fast. Længslen efter befrielsens time var steget dag for dag. Hvorfra skal hjælpen komme?

»Jeg løfter mine øjne mod bjergene« havde man fra gammel tid sunget på tempelpladsen (Sl 121,1). Nu var håbet vokset frem, at Gud Herren omsider ville sende befrieren. Fra Oliebjerget mod øst skulle han komme, drage ind i den hellige stad, slå alle fjenderne, sætte sig på Davids gamle kongetrone og herske i herlighed over Guds udvalgte folk.

Og hvad var nu det, der rygtedes? Et enestående under var sket derude i Betania på Oliebjerget. Jesus fra Nazaret havde kaldt Lazarus ud fra gravhulen. De dødes opstandelse var begyndt. Et tydeligt messiastegn. »Jeg løfter mine øjne mod bjergene.« Jo, der kunne ingen tvivl være. Og da han få dage efter red ind i byen, stod det folkeskaren klart: *Regem habemus!* »Vi har en konge!«

Så skar de grene af træerne og hyldede ham med Israels nationale symbol, palmegrenen, idet de sang den gamle kongehymne: »Hosianna, Davids Søn! Velsignet være han, som kommer i Herrens navn! Hosianna i det højeste!«

Men det blev jo ikke til noget med at få fjenderne jaget væk. Og få dage efter spurgte deres øverstkommanderende, Pontius Pilatus: »Skal jeg korsfæste jeres konge?« Da svarede ypperstepræsterne på folkets vegne: »Vi har ingen anden konge end kejseren.« Da udleverede han Jesus til dem, for at han kunne blive korsfæstet (Joh 19,15-16).

Det er sådan en konge, vi har. En, der *er* kommet for at gøre alle vore tanker om vejen til ros og magt, om vejen til frelse til intet. Vi har en konge, som *er* kommet for at spottes, lide og dø for vort grænseløse hovmods skyld. Vi har en

konge, der *er* kommet, ikke for at lade sig tjene, men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange« (Matt 20,28).

»For mange« betyder for alle. Altså også for os, der er samlet her. Derfor har vi ikke bare en konge, der *er* kommet for de mange år siden og for længst er gået igen. Nej, vi har en opstanden og levende Herre, der lever og regerer fra evighed til evighed!

Regem habemus! »Vi har en konge!« En Herre, som er med sin menighed alle dage indtil verdens ende.

Hvor bare to eller tre er forsamlede i hans navn, kommer han og er midt iblandt dem (Matt 18,20). Så er han da også blandt os her i dag. Vi er ikke ene på skansen.

Vel kan det se ud, som om situationen er håbløs. Der skydes i dag mange pile ind i den kristne menighed med opfordring til overgivelse. Der kan f.eks. stå: »Hvad særligt skulle der være ved at tjene Gud? I bliver jo ikke bedre af det! I slipper jo heller ikke uden om sygdom, ulykke og død af den grund!« »Og hvorfor prædiker I for andre? Skulle I måske have patent på sandheden?«

Vi hører stadig det samme, som folk sagde i profeten Malakias' dage: »Det er nyttesløst at tjene Gud. Hvad opnår vi ved at holde hans bud og gå sørgeklædt for Hærskarers Herres ansigt? Nej de overmodige vil vi prise lykkelige; de klarer sig godt, skønt de handler ugudeligt, de sætter Gud på prøve og slipper godt fra det« (Mal 3,14-15).

Det skorter ikke på opfordringer til overgivelser, til at give op og lade stå til.

Og hvis der så bare kunne spores lidt fremgang i vores eget personlige liv og gudsforhold. Hvis dog bare troens glæde kunne få mere overhånd over besværligheder, bekymringer og mismod. Hvorfor kommer der så lidt ud af det? Kan det snart nytte at blive ved at bede? Ja, er det ikke nyttesløst at tjene Gud?

Nej og atter nej! I dag får vi igen den hilsen: »Se, *din* konge kommer til *dig!*« Vi er ikke prisgivet rene tilfældigheder. Vi er ikke prisgivet den onde fjendes magt. For *vi har en konge*, der lever og regerer og kommer til os for at give os del i sin sejr over både synd og død og Djævel.

Her gælder det bare om, at vi ikke, som verden gør, tager forargelse af hans fattige skikkelse og foragtede ord. For som han den dag red ind i Jerusalem på et sølle æselføl, sådan kommer vores konge nu også til os i fattig og foragtet skikkelse.

Tre håndfulde vand over et spædbarns hoved i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Hvad er det? Ja, det er en køn gammel skik, men ellers er det vel ikke noget, vi behøver at skænke videre opmærksomhed fremover? Tæller det ikke nok så meget, at vi opfører os ordentligt og pænt?

Tre håndfulde vand. En bog skrevet af mennesker, der levede for flere tusind år siden. Er det noget, vi behøver at indrette os efter, som om verden ikke har forandret sig siden?

Og hvad skal vi med alle de gamle bønner, ritualer og salmer. Og det lille brød og den beskedne mundfuld vin ved alteret, forstår jeg ingen ting af. Hvorfor så ulejlige sig i kirke søndag formiddag, hvor vi ellers kan sove længe?

Sådan skydes der ustandseligt pile ind i menigheden med opfordring til at give op. Men glem ikke ordene: *Regem habemus!* »Vi har en konge!« Vi må ikke lade os slå ud af, at han har valgt at komme til os i ringe skikkelse: i dåbens vand, i Bibelens ord, i en prædiken, i nadverens brød og vin, og nu i et nyt nådeår.

Og »salig er den, der ikke forarges på mig,« siger Jesus, vor konge (Matt 11,6). Han vil ikke tvinge sig ind på os, men kommer i en skikkelse, som alene kalder på vor tro. Han bejler blot til troskab uden svig. Troskab over for hans løfte om endelig sejr og befrielse. Endnu er sejren skjult under kors og modgang og fjendens hån. Skjult i ringe skikkelse, i et ord, i dåbens bad og nadverens brød og vin, kun synlig for den tro, som skænkes os i nåde.

Men en dag kommer vores konge synligt for alle. Også for fjenderne. »For at i Jesu navn hvert knæ skal bøje sig i himlen og på jorden og under jorden, og hver tunge bekende: Jesus Kristus er Herre, til Gud Faders ære« (Fil 2,10-11).

Og da gælder det for alvor, at enhver, som over for mennesker vil kendes ved kongen i hans ringe skikkelse, ham vil kongen på den dag også kendes ved over for Faderen, men den, som fornægter kongen over for mennesker, ham vil kongen også fornægte over for Faderen i Himlene (Matt 10,32-33).

Den alvor må vi holde os for øje nu i adventstiden, og derfor må vi flittigt bede:

Med din trøst min sjæl opfyld
for min frygts og armods skyld,
at i troen idelig
jeg må hænge fast ved dig,

at når du i herlighed
kommer anden gang herved
jeg kan dig i møde gå
og retfærdig for dig stå.

DDS 80,5-6

Og så må vi sige: »Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som i begyndelsen, så nu og altid og i al evighed. Amen.«

Salmer

74 Vær velkommen, Herrens år · 76 Op! thi dagen nu frembryder · 84 Gør døren
høj, gør porten vid! · 83,1 (M) Glæd dig, Zion, glæd dig jord! · 81 Fryd dig, du
Kristi brud · 75 (A) På Jesu død og blodig sår · 80 Tak og ære være Gud

MODSIGELSEN

Jesus sagde: »Derfor, se, jeg sender profeter og vise og skriftkloge til jer; nogle af dem vil I slå ihjel og korsfæste, andre vil I piske i jeres synagoger og forfølge fra by til by. For over jer må alt det retfærdige blod komme, der er udgydt på jorden, lige fra den retfærdige Abels blod til blodet af Zakarias, Barakias' søn, som I dræbte mellem templet og alteret. Sandelig siger jeg jer: Det skal alt sammen komme over denne slægt.

Jerusalem, Jerusalem! du, som slår profeterne ihjel og stener dem, der er sendt til dig. Hvor ofte ville jeg ikke samle dine børn, som en høne samler sine kyllinger under vingerne, men I ville ikke. Se, jeres hus bliver overladt til jer selv, øde og tomt. For jeg siger jer: Fra nu af skal I ikke se mig, før I siger: Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn!«

Matt 23,34-39

Lektie: Jer 1,17-19

Epistel: ApG 6,8-14; 7,54-60

EN JULEAFTEN HAVDE JEG LEJLIGHED til at følge en julegudstjeneste over tysk tv. Fra et fint kor og orkester på orgelpulpituret lød dejlig julemusik afvekslende med præstens tekstlæsning fra alteret. Mod slutningen af gudstjenesten holdt præsten en kort, bibelsk prædiken foran mikrofonen ved alteret. Efter hans »Amen« faldt koret ind med en julekantate.

Pludselig blev der uro i kirken. Man så nogle unge demonstranter trænge sig frem mod alteret, udfolde en transparent med et eller andet slagord og erobre mikrofonen.

Vi nåede lige at høre en af de unge sige nogle få ord som protest mod prædikenen, før den snarrådige organist for fuldt register satte i med et orgelstykke, som helt overdøvede larmen nede i kirken, mens kameraet blev vendt mod pulpituret.

Da orglet få minutter efter tav, blev fokus igen rettet mod alteret. Alt var atter roligt. Med få velvalgte ord kommenterede præsten den uventede episode, og gudstjenesten sluttede med et fælles »Fadervor«.

Straks slog det mig: Denne forstyrrelse gjorde gudstjenesten til en rigtig julegudstjeneste. Mange julegudstjenester giver et skævt billede af julen, set i bibelsk perspektiv. Det hele gøres tit til lutter idyl. Hvor ofte efterlader ikke julen

– også dens gudstjenester – indtryk af, at tilværelsen nu ikke er så slem endda! At vi da vist i grunden alle sammen er gode og rare på bunden, og at vi heller ikke helt har glemt Vorherre og hans engle. Alle glæder sig så fromt og kønt!

Så kom pludselig ved denne gudstjeneste unge demonstranter masende og forstyrrede hele idyllen med deres protest mod kirke og kristendom.

Derved gjorde de i grunden den gudstjeneste til en rigtig *jule*-gudstjeneste. For sådan var den første jul også. Den var slet ikke så romantisk og idyllisk, som vores julegudstjenester kan forekomme.

Den første jul afdækkede ikke, at alle mennesker er gode og rare på bunden, og at sagen med Vorherre ikke står så dårligt endda!

Den først jul kaldte tværtimod straks en modsigelse frem imod Gud og hans frelse. Barnet i Betlehem, som er Kristus, Herren, blev straks efterstræbt af denne verdens mægtige.

Derfor tegnede den tyske tv-gudstjeneste et sandt billede af den virkelige jul. For her kom den protest utilsløret til udtryk, som stadig rejser sig imod den vej, Gud har valgt til frelse for mennesker.

Anden juledag, Sankt Stefans dag, skal minde os om den protest mod Guds sandhed og frelse, der til tider ender i blodsudgydelse. Denne dag vil med sine tekster rive os ud af idyllen og illusionen.

Sankt Stefans dag minder os om det ydmygende faktum, at sandhedens og frelsens vej gennem verden drypper af blod og fortsat vil møde modsigelse fra en verden, der selv sætter sine normer.

»Se, jeg sender profeter og vise og skriftkloge til jer; nogle af dem vil I slå ihjel og korsfæste, andre vil I piske i jeres synagoger og forfølge fra by til by,« siger Jesus selv og peger således på, hvad vej det til dagens ende vil gå for den sande kirke.

Derfor bør i grunden intet kunne overraske. Som Mesteren selv blev modsagt, hånet, forfulgt og dræbt på korset, sådan skal alle sande disciple møde deres mere eller mindre tunge del af protesten, modsigelsen.

»En discipel står ikke over sin mester, og en tjener ikke over sin herre. Det må være nok for en discipel, når det går ham som hans mester, og for en tjener, når det går ham som hans herre,« slår Jesus fast, da han sender sine disciple ud for at prædike evangeliet om Guds rige (Matt 10,24-25).

Det er ikke sådan, at bare der forkyndes aktuelt og moderne, bare vi får ro om folkekirken, så vil situationen være reddet til fordel for Jesus og hans kirke. Vær ikke så naiv, vil Jesus sige.

Guds sandhed er og bliver ilde hørt. Selv hvor man skulle vente at finde gehør for den, i synagogerne, hvor Moses og profeterne, som alle vidner om Kristus, oplæses, dér piskes sandhedsvidnerne som straf og for at få dem til at tie.

I Jerusalem, den hellige stad, slås profeter ihjel, og de, som sendes af Gud, Kristi disciple og apostle, stenes, som vi hørte for lidt siden om Stefanus.

I Guds eget folk og Guds eget hus siges nej til Guds sandhed og frelse! »Hvor ofte har jeg ikke villet samle jer, som hønen samler kyllingerne under sine vinger! og I ville ikke! Se, jeres hus bliver overladt til jer selv!« siger Guds egen søn til Guds eget folk (Matt 23,37-38). Er det så også den triste historie om os, om vores folkekirke, om vores menighed?

Når disse tunge Jesusord er husket og overleveret til os, er det ikke blot, fordi evangelisterne indså, at de gik i opfyldelse på jødefolket.

Nej, de forstod, at Jesu ord gælder til selvprøvelse også for alle kristne, om det måske skulle forholde sig sådan også med os: »I ville jo alligevel ikke! Jeres kristendom er jo kun et tyndt lag fernis! Kun så længe lidt kristendom kan gælde som en fjer i hatten, er I med! Kun så længe det intet koster; kun så længe selvhjulpetheden og selvklogskaben kan beholde føringen, kun så længe er I med! Sandheden er: I ville ikke!«

De første kristne kendte modsigelsen fra denne verdens store religiøse og politiske ledere. Men også fra deres egne hjerter kendte de protesten mod Guds sandhed og frelse, mod julens lys. De kendte det alt sammen. De var realister og ville hjælpe os til at være det.

Selv midt igennem den hellige stad, ja selv midt i helligdommen og midt i hjerterne går skellet. Selv dér findes oprøret mod Gud og hans søn og alle hans sandhedsvidner.

Det må få os til at bæve og til at bede: Herre frels mig og mine fra al mørkets magt og list, fra løgn og selvbedrag. Giv os altid at ville, hvad du vil med os!

Det kan godt gå hen og blive strengt, men til gengæld er det så også kun ad den vej, vi når frem til at se, hvordan Gud julenat åbnede Himlen og banede os vej helt frem til sin herlighedstrone, sådan som Gud lod det ske for den første kristne martyr, den hellige Stefanus, hvis mindededag derfor virkelig har med den glade jul at gøre! Så kan vi da også i dag slutte med et: »Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som i begyndelsen, så nu og altid og i al evighed. Amen.«

Salmer

122 Den yndigste rose er funden · 622 Halleluja! jeg har · 123 Her kommer, Jesus, dine små · 337 (M) Behold os, Herre, ved dit ord · 126 Min sol, min lyst, min glæde · 456 (A) Vor Herre Jesus i den nat · 129 Julebudet til dem, der bygge